

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

ASOSIY SHARQ TILI
(URDU TILI)
FANINING O'QUV DASTURRI

Bilim sohasi:

200 000 – San'at va gumanitar fanlar

300 000 – Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot

400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq

1000000 – Xizmatlar

220 000 San'at va gumanitar fanar

230 000 – Tillar

310 000 – Ijtimoiy va hulq atvorga mansub fanlar

320 000 – Jurnalistika va axborot

410 000 – Biznes va boshqaruv

1010 000 – Xizmat ko'rsatish sohasi

60230100 – Filologiya va tillarni o'qitish
(sharq tillari bilan)

60230100 – Filologiya va tillarni o'qitish
(mumtoz sharq tillari)

60230200 – Tatjina nazariyasi va amaliyoti
(sharq tillari bo'yicha)

60220300 – Tarix (Sharq mamlakatlari va mintaqalari
bo'yicha)

60220500 – Falsafa (sharq falsafasi va madaniyati)

60411800 – Xorijiy mamalakatlar iqtisodiyoti va
namlakaishunoslik (mamlakatlar va mintaqalar
bo'yicha)

60310700 – Siyosatshunoslik

60320100 – Jurnalistika: xalqaro jurnalistika (sharq
tillari bilan)

61010300 – Turizm (faoliyat yo'naliishi bo'yicha
(sharq tillari bilan))

61010500 – Gid hamrohligi va tarjimonlik faoliyati
(sharq tillari bo'yicha)

60230300 – Matoshunoslik va adabiy manbashunoslik
(sharq tillari bo'yicha)

Ta'lim sohasi:

Ta'lim yo'naliishi:

С. А. Чистяков
М. А. Чистяков

9. Taqrizchilar:
 U.U. Muhibbova – Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti “Janubiy va Janubiy Sharqiy Osiyo tillari” kafedrasi professori;
 M.H.Abdurahmonova – Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti
 “Janubiy va Janubiy Sharqiy Osiyo tillari” kafedrasi dotsenti.

Fan/modul kodи	O'quv yili	Semestr	ECTS - Kreditlar
ST174	2021-2022	1,2,3,4,5,6,7,8	8,10,10,10,10,10,6
	2022-2023		
	2023-2024		
	2024-2025		
Fan/modulturi	Ta'lim tili O'zbek	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Haftadagi dars soatlari 8,10,10,10,10,10,6
Majburiy		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1.	Fanning nomi Asosiy sharq tili (urdzu tili)	1110	1110
		2220	

2. I. Fanning mazmuni
 Fanni o'qitishdan maqsad – urdu tilining fonetik, leksik, grammatik xususiyatlari xususida ta'lim yo'nalishi profiliga mos ravishda bilim, ko'nikma va malaka shakllantirish, sharq tili o'qitishning asosiy yo'nalishlaridan bo'lib qolayoygan hozirgi va qadimgi zamон urdu adabiy tili xususiyatlari va og'zaki til elementlari, fonetikasi, grammatikasi sohasini o'zlashdirgan filolog-urdushunostlarni tayyorlashdan iborat bo'lib, 4 yil davomida talaba faol qariyb 5000 ta so'z boyligiga ega bo'lishi kerak..
 Fanning vazifasi:
 – urdu tilida erkin o'qish, tushinish va tarjima qila olish;
 – urdu tilida yoza olish;
 – suhbat va so'zlashuv nutqiga ega bo'lish;
 – o'qilgan yoki eshitilgan main nuzmunitni yozma yoki og'zaki ravishda urdu tilidan o'zbek tiliga yoki aksincha, qisqa shaklda tinglovchiga yetkaza olish;
 – urdu tilida o'qilgan materiallar asosida o'zbek tiliga tarjima qilinigan holda annotatsiyalar, referatlar, kurs ishlari va malakaviy bitiruv ishlarini yoza olishga o'rgatishdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)
II.I. Fanning tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:
 Fanning asosiy predmeti – bu urdu tilining adabiy shakli hisoblanadi. Yuqori kurslarda so'zlashuv tiliga xos fonetik va grammatik tarkibotlar ham o'rgatilishi ko'nda tutildi.
 ✓ Urdu tilini o'rganishga kirish
 ✓ Fonetika
 ✓ Transkripsiya

<p>✓ Yozuv tizimi ✓ Grammatika (morfologiya va sintaksis) ✓ Leksika, terminologiya va frazeologiya; ✓ Stilistika.</p> <p>Fanning amaliy qismi mavzulari:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ O'qish (dars jarayoni), uy, oila, ish kuni, shahar (O'zbekiston va Pokistondagi shaharlar); dam olish, ob-havo, tarjimai hol, mehnmon kutish, subbatlashish, aeroporda, bojxonada; ✓ Hindiston va Pokistoning diqqatga sazovor joylari; ✓ Pokiston va Hindistoning tabiiy geografiyasi, anolisi, ma'muriy bo'linishi; tabiiy boylliklari va iqtisodiyoti; qisqacha tarixi; O'zbekiston Pokiston va Hindiston mamlakatlari dagi kundalik tashqi va ichki voqealodisalar; ✓ Ustki va oyqoq kiyimlar; bozor va xarid; transport; tibbiy xizmat; ✓ Badiiy adabiyot va folklor; hind adiblarining hikoyalardan namunalar; ✓ Maqollar va frazeologik iboralar; ✓ Hind va Pokiston xalqining madaniyati va urf-oddatlari; Pokiston va Hindistoning asosiy shahar va shtatlari; ✓ Sport, kino, ko'rgazmalar; diqqatga sazovor joylarga tashrif; samolyotda safar qilish; ✓ O'zbekiston Pokiston va Hindiston mamlakatlari da amalga oshirilayotgan islohotlar (matbuot, internet va televideniya ma'lumotlari asosida) va boshqalar. <p>Fanning tarkibi va mazmuni:</p> <p>Talabalarda nutq ko'nikmalarni shakkantirish ko'rsatkichlari va mazmuni ga ko'ra 4 yillik ta'lim jarayonida urdu tilini o'qitish uch bosqichda amalga oshiriladi.</p> <p>Boshlang'ich bosqich – birinchi kurs</p> <p>O'rta bosqich – ikkinchi kurs</p> <p>Yuqori bosqich – uchinchchi va to'rinchi kurslar.</p> <p>Boshlang'ich va o'rta bosqichda urdu tilining asoslari o'rgatiladi; fonetika, yozuv, grammatika va leksika asoslari o'zlashtiriladi. Yuqori bosqichda esa Urdu tilhaqida olingan bilmlar yanada chuoqorroq o'rgatiladi, bilmlar takomillashtiriladi. Ona tilidan urdu tiliga va urdu tilidan ona tiliga yozma va og'zaki tarjima ko'nikmalari shakkantiriladi.</p> <p>I-bosqich . Boshlang'ich bosqich</p> <p>1. Nutq faoliyatining asosiy turlarini egallash bo'yicha talablar:</p> <p>Til o'qitishning boshlang'ich bosqichi urdu tilhaqida dastlabki bilmlar berishdan boshlanib, talabalar o'rganilgan o'quv va kundalik hayotga oid mavzular doirasida nutq faoliyatini shakkantirish asoslarini yaratish uchun zarur bo'lgan fonetika, grafika, grammatika, leksika (1-semestr davomida – 700-800 so'z, 2-semestr davomida 800-1200 ta so'z; yil davomida 1500-2000ta so'z o'zlashtiriladi) dan minimal bilingva ega bo'lishadi.</p> <p>Birinchi kursda urdu tilini muksamal o'rganishning fonetik, grammatik</p>

<p>Respublikasi Prezidentining nutqi/Xalq so'zi gazetası. 2017 yil 16 yanvar, №11.</p> <p>2. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birlgilikda barpo etamiz. – T.: O'zbekiston, 2016. – 56 b.</p> <p>3. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va insomnan faatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalk farovonligining garovi. – T.: O'zbekiston, 2017. – 48 6.</p> <p>4. Mirziyoyev Sh. M. Buyuk kelajagimizni mard va oljanob xalqimiz bilan quramiz. – T.: O'zbekiston, 2017. – 488 b.</p> <p>5. Xolmirzayev T. "Urdu tili" (3-kurs uchun) T., 2009</p> <p>6. Abdurahmonova M.X. "Urdu tili" (4-kurs uchun) T.2009</p> <p>7. Spoken Urdu for GCSE Students (English and Urdu Edition) (Urdu) UK. 2005 (CD1, 2), (elektron)</p> <p>8. Abdulhaq. Qavaide-urdu. Dehli, 2004 (elektron)</p> <p>9. Rashid Xasan Xan. Imla urdu. Lahor. Pokiston. 2007 y. (elektron)</p> <p>10. Abdurahmonova M.X. "Urdu tili leksikologiyasi" T.2018</p>

<p>Axborot manbalari</p> <p>https://rekhta.org/</p> <p>https://www.indialanguage.com</p> <p>https://www.indiaschool.com</p> <p>https://www.urdu.com</p> <p>https://int.tashgiv.uz</p> <p>www.zivonet.uz</p> <p>www.bilim.uz</p> <p>www.edu.uz</p> <p>www.gov.uz</p>
--

<p>7. O'quv dasturi "Janubiy va Janubiy Sharqiy Osyo tillari" kafedrasida ishlab chiqilgan va 2021 - yil "<u>22</u> <u>august</u>" dagi "<u>1</u>" –sonli bayonni bilan ma'qullangan.</p> <p>O'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 202<u>1</u> - yil "<u>22</u> <u>august</u>" dagi "<u>1</u>" -sonli bayoni bilan tasdiqlangan.</p>

<p>8. Fan/modul uchun mas'ullar:</p> <p>1. M.K.Mirzayeva – Toshkent Davlat sharqshunoslik universiteti, "Janubiy va Janubiy Sharqiy Osyo tillari" kafedrasi o'qituvchisi;</p> <p>2. R.I.Ergasheva – Toshkent Davlat sharqshunoslik universiteti, "Janubiy va Janubiy Sharqiy Osyo tillari" kafedrasi o'qituvchisi;</p> <p>3. M.A.Shoraxmedova – Toshkent Davlat sharqshunoslik universiteti, "Janubiy va Janubiy Sharqiy Osyo tillari" kafedrasi o'qituvchisi;</p> <p>4. M.T.Manajonova Toshkent Davlat sharqshunoslik universiteti, "Janubiy va Janubiy Sharqiy Osyo tillari" kafedrasi o'qituvchisi;</p> <p>5. M.M.Mutazzaxodaeva – Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti, "Janubiy va Janubiy Sharqiy Osyo tillari" kafedrasi katta o'qituvchisi.</p>
--

<p>tamoyillarini mustahkam bilishi hamda ekstremizm va aqidaparastlik illatlariga qarshi turish immunitetiga ega bo'lishi kerak.</p> <p>Kashbiy kompetensiyalar</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sharq xalqlari haqidagi ma'lumotlarni tushunish, bayon etish va tanqidiy tahlil etish; asosiy urdu tilida erkin muloqot olib borish; madaniy, ilmiy, siyosiy, iqtisodiy va diniy-falsafiy mazmundaq matnlarni ona tilidan urdu tiliga va urdu tilidan ona tiliga og'zaki va yozma tarjima qilish; - Urdu zamonaqaviy tilining qadimgi va o'rta asrlar adabiyoti namunalari, til tarixi va madaniy an'analarini tushuna olishi uchun mazkur tilning qadimgi va muntoz shakli haqida tasavvurga ega bo'lishi; - ilmiy-tahliliy hisobotlar, umumiy ma'lumotlar, ma'lumotnomalar, izohlar yozish tamoyillarini bilishi va ulardan foydalana olishi; - mutaxassislik bo'yicha olgan bilimlarini urdu tilida bayon etish va tanqidiy tahlil eta olish hamda tadqiqot natijalarini namoyon etish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak. 	<p>VII.Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'nuzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalari; • jamaoa bo'tib ishash va himoya qilish uchun loyihalari. <p>Kreditlarni olish</p> <p>Kreditlarni olish uchun talababardan fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni o'zlashtirish, darslar vaqtida aktiv bo'lish, oraliq nazorat shakkllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish talab etiladi.</p>	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Muxammedjanov R.M., Muxammedjanova V.A. "Urdu tili darsligi" - T., 2014. 2. Abdurahmonova M., Murtazaodajayeva M., Zokirova U., Shorahmedova M. Urdu tili. Toshkent, 2017 3. Xolmirzayev T., M.Xolmirzayeva M. Urdu tili xrestomatiyasi. – T., 2005. 4. Asani A.S., Hyder S.A. "Let's Study Urdu" ("Давайте изучать язык урду"), Yale University Press, UK., 2008 5. Мухамеджанов Р., Мухамеджанова В. Учебник языка урду. Ташкент, 1992 6. Давидова А.А. Учебник языка урду.– М., 2003 7. Даимшиев З.М. Грамматика языка урду.– М., 2001.
--	---	--

<p>Birinchchi kursda urdu tilini mukammal o'rganishning fonetik, grammatic va leksik negizlariga asos solinadi.</p> <p>Birinchchi kurs yakunida talabalar tovush hamda tovush birikmalarining to'g'ri tafaffuzi, ohangi, yozuv va transkripsiya tizimi qoidalarini egallab:</p> <ul style="list-style-type: none"> - barcha o'tilgan matnlarni, shuningdek, tanish leksik va grammatic qoidalar asosida tuzilgan notanish matnlarni fonetik nuqtai nazaridan to'g'ri va ravon o'qishi; - o'tilgan mavzular bo'yicha savollarga javob berishi; - o'tilgan mavzular bo'yicha o'qituvchi hamda o'rtoglari bilan suhbatlasha olish; 	<p>- tanish leksik va grammatic qoidalar asosida tuzilgan ayrim jumlalar, katta bo'lmagan hajmdagi o'zaro bog'liq matnlarni ona tilidan urdu tiliga va urdu tilidan ona tiliga yozma va og'zaki tarjima qilishni biliishlari zarur.</p> <p>Birinchchi kurs yakunida talaba talasilimi tili urduviyada davom ettira olishi uchun, eng soda grammatic va leksik ma'lumotlarni o'rgangan tilida bilishi va uillardan foydalana olishi kerak.</p>	<p>□□O'qish:</p> <p>Talaffuzning orfoepik qoidalarini, so'z va iboralarning bir tekis, ravon o'qish me'yorlari, sintagma tarkibidagi so'zlarning q'shib o'qilishiga riyoq qilgan holda ovoz chiqarib o'qishni biliishi.</p> <p>Kengaytirilgan sintagmalarni qo'shib talaffuz etish; so'roq gaplar ohangini biliishi; gap bo'laklari orasida pauzalarni qilish.</p> <p>O'qish mahorati va ko'nikmalarini egallashning o'rtacha ko'rsatkichi matnini to'liq va aniq tushunish, tovushlarni to'g'ri talaffuz etish, sintagmlar o'rasida pauzalarni to'g'ri qo'yish, so'zlarning ritmik joyastaganligi qoidasiga riyoq qilishdan iborat.</p> <p>O'qish mahorati va ko'nikmalarini darajasini aniqlash uchun 0,5-0,7 bet hajmdagi matnlarni beriladi. O'qish muddati – 20-25 daqiqa. Bu vaqt mobaynida talaba matnni o'qishi, uning mazmunini gapirib berishga tayyorlanishi yoki matn yuzasidan savollarga javob berishi kerak.</p> <p>O'qish tezligi: 1 daqiqa 30-40-so'z. Bu bosqichda talabaning sodda matnlarni jadal o'qish ko'nikmalarini belgilanadi.</p> <p>Q Tinglash:</p> <p>Suhbaidoshining tanish leksik-grammatik material asosida tuzilgan suhbatiini tushunish.</p> <p>Urdu tili materiali asosida tuzilgan katta bo'lmagan xabarlarни tushunish.</p> <p>O'quv va kundalik hayotiga oid mavzulardagi monologik, dialogo-monologik va dialogik tarzda tuzilgan tasviriy va hikoya shaklidagi audiomainlarni (ko'rmasdan) tushunish.</p> <p>Tinglash mahorati va ko'nikmalarini egallashning o'rtacha ko'rsatkichi audioomattni to'liq va aniq tushunishidan iborat.</p> <p>Tinglash mahorati va ko'nikmalar ni darajasini aniqlash uchun 0,5 bet hajmdagi audiomatnlar bir yoki ikki marta ko'rmasdan eshitishga beriladi.</p> <p>Talabalarning audiomatnlar mazmunini tushunganligi, matn yuzasidan savol-javob qilish orqali aniqlanadi.</p>
--	---	--

• Gapirish:

Monologik nutq

O'quv va kundalik hayotga oid mavzularagi monologik, dialogomonologik va dialogik tarzda tuzilgan tasviriy va hikoya shaklijadi o'qilgan yoki eshitilgan maxsus matnlar mazmunini gapirib berish.

Dialogik nutq

Mazkur ta'llim bosqichi uchun tanlab olingen o'quv va kundalik hayotga oid mavzularda nujiqi yunusabatlarning bir qolipdagi vaziyatlarida tuzilgan subbatlarda ishtirot etish. So'zlarining ma'nolarini ona tilini ishlarmay, Urdu tilida tushuntirishga harakat qilish.

Gapirish mahorati va ko'nikmalarini egallashning o'rtacha ko'satkichi talabalar tonomidan matn mazmuni manтиqan ifodalish, dialogik nutqda - talabalarning belgilangan mavzular bo'yicha aynan suhabat olib borish, dialog orqali qo'yilgan maqsadga erishish, til me'yorlariga riyoja qilishdan iborat.

Gapirish mahorati va ko'nikmalarini darajasini aniqlash uchun

- O'qilgan yoki eshitilgan matnini gapirib berish;
- Berilgan (o'tilgan) mavzu bo'yicha hikoya tuzish (40-50 so'z hajmida);
- Berilgan mavzu bo'yicha suhabat tashkil etish (3-5 ta gap).

✉ Yozuv

Urdu tili yozuv tizimi va ortografik qoidalari asosida yozma mashqlarni bajarish.

O'quv va kundalik hayotga oid mavzulardagi monologik, dialogomonologik va dialogik tarzda tuzilgan tasviriy va hikoya shakliida maxsus tuzilgan matnlarni eshitib, yozish. Yozish tezligi bir daqiqa 20 ta harf.

O'tilgan mavzular bo'yicha o'zining yozma fikrini yozish. O'z xatini erkin o'qish.

Yozish mahorati va ko'nikmalarini egallashning o'rtacha ko'satkichi yozilgan matning berilgan mavzuga aynan o'xshashligi hamda til me'yorlariga mos kelishi bilan belgilanadi.

2. Nazariy qism.

1. Urdu tilini o'rganishga kirish.

Urdu tilining hoziri holati, uning til oilasidagi mavqeい, geografik tarqalganligi; mamlakat til vaziyatidagi o'rn, shevalari haqida umumiyat. Urdu tilining rivojlanish bosqichlari, uning boshqa turdosh tillar bilan munosabati.

2. Fonetika. Yozuv tizimi.
Urdu tilini O'zbekiston va xorijiy mamlakatlarda o'rganilishi. Urdu tili bo'yicha asosiy adabiyotlar.

Arab fors harflari Hindustani harflari, eroblar tinish belglari qoidalaringin yozuvda ifodalanishi. Urdu tilida raqamlar va tinish belgilarning ifodalanishi.

3.Grammatika.

Urdu tilining grammatic tuzilishi haqida umumiy ma'lumotlar. Urdu tili Morfologiya va sintaksisining o'zaro nisbati.

3. Fan o'qitishning natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

- ijtimoiy ahamiyatga ega muammo va jarayonlarni ilmiy tahlil etish qobiliyatiga ega bo'lish; Sharq manliklarni o'rganish bilan bog'liq kasbiy va ijtimoiy faoliyatining turli sohalarida gunamanit, ijtimoiy, iqtisodiy, tarixiy, filologik fan metodlaridan amaliyotda foydalanimishi bilish;

- filologiya, tarix, iqtisod, sotsiologiya, madaniyatshunoslik kabi sohalar tayanch va ixtisoslashgan bilimlarga ega bo'lish va kasbiy faoliyatida foydalana olish; tafakkur madaniyatiga ega bo'lish, fikrlarini mazkur bilimlardan kelib chiqib, ona tili, o'rganilgan sharq va g'arb tillarida yozma va og'zaki shakilda manтиqan to'g'ri shakllantira olish qobiliyatiga ega bo'lish; – ona tili, o'rganilayotgan sharq va g'arb tillarda yozma va og'zaki muloqot olib borish malakasiga ega bo'lish;

– turli mulohazalarни manтиqan amaliy tahlil etish, ommaviy nutq ko'nikmalariga ega bo'lish, dalil-isbotlar keltira olish, bahs va munozara olib borisini bilish;

– ixtisosligiga oid atamalarni bilish;

– kasbiy va ijtimoiy mazmundagi matnlarni taylorlash va tahrir etish malakasiga ega bo'lish;

– turli xil etnik va diniy mavzularda konstruktiv suhabat olib borish tamoyillarini mustahkam bilishi hamda ekstremin va aqidaparastlik illatlariga qarshi turish immuniteiga ega bo'lishi kerak.

Unummadaniy kompetensiyalar

- ijtimoiy ahamiyatga ega muammo va jarayonlarni ilmiy tahlil etish qobiliyatiga ega bo'lish; Sharq manliklarni o'rganish bilan bog'liq kasbiy va ijtimoiy faoliyatining turli sohalarida gunamanit, ijtimoiy, iqtisodiy, tarixiy, filologik fan metodlaridan amaliyotda foydalanimishi bilish;

- filologiya, tarix, iqtisod, sotsiologiya, madaniyatshunoslik kabi sohalar bo'yicha tayanch va ixtisoslashgan bilimlarga ega bo'lish va kasbiy faoliyatida foydalana olish; tafakkur madaniyatiga ega bo'lish, fikrlarini mazkur bilimlardan kelib chiqib, ona tili, o'rganilgan sharq va g'arb tillarida yozma va og'zaki shakilda manтиqan to'g'ri shakllantira olish qibiliyatiga ega bo'lish;

- ona tili, urdu sharq va g'arb tillarida yozma va og'zaki muloqot olib borish malakasiga ega bo'lish;

- turli mulohazalarни manтиqan amaliy tahlil etish, ommaviy nutq ko'nikmalariga ega bo'lish, dalil-isbotlar keltira olish, bahs va munozara olib borisini bilish;

- kasbiy va ijtimoiy mazmundagi matnlarni taylorlash va tahrir etish malakasiga ega bo'lish;

- turli xil etnik va diniy mavzularda konstruktiv suhabat olib borish

- uy vazifalari(mashqlar, matnlarni tarjima qilish, yangi so'z va iboralarini yoddash, savollarga javob berish va b.)ni bajarish;
 - fanning ayrim mavzularini o'quv adabiyotlari yordamida mustaqil o'zlashtirish, o'quv manbalari bilan ishlash;
 - ma'lum mavzu bo'yicha referat, slayd-taqdimot tayyorlash;
 - badiiy asarlari ustida ishlash;
 - test, munozaralari savollar va topshiriqlar tayyorlash;
 - ilmiy maqola, tezislar va ma'ruza tayyorlash;
 - amaliy mazmundagi nostandart masalalarni yechish va ijodiy ishlash;
 - kurs ishini bajarish;
 - bitiruv malakaviy ishi uchun materiallar to'plash va boshqalar.
- Uyga berilgan vazifalarni bajarish, yangi bilimlarni mustaqil o'rganish, kerakli ma'lumotlarni izlash va ularni topish yo'llarini aniqlash, Internet tarmoqlardan foydalananib ma'lumotlar to'plash va ilmiy izlanishlar olib borish, ilmiy to'garak doirasida yoki mustaqil ravishda ilmiy manbalardan foydalananib ilmiy maqola (tezis) va ma'ruzalar tayyorlash kabilar talabalarning darsda olgan bilimlарини chuqurlashtiradi, ularning mustaqil fikriash va ijodiy qobiliyatini rivojlantiradi. Uy vazifalarini tekshirish va baholash amaliy mashg'ulot olib boruvchi o'qituvchi tononidan, konseptlarni va mavzuni boruvchi o'qituvchi tononidan har darsda amalga oshiriladi.
- Mustaqil ishni tashkil etish bo'yicha uslubiy ko'rsatma va taysiylar, o'zlashtirish darajasini tekshirish va baholash esa ma'ruza darslarini olib keys-stadi, vaziyatlari masalalar to'plami ishlab chiqiladi. Unda talabalarga asosiy ma'ruza mavzulari bo'yicha amaliy topshiriq, keys-stadilar yechish uslubi va mustaqil ishslash uchun vazifalar belgilanadi.

Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlearning mavzulari

1. Unilarni o'zbek tilidagi unlijar bilan solishtirish.
2. O'zbek tilidagi ayirish belgili so'zlarini airatib yozish.
3. O'zbek tilidagi sifatlarning darajalarini urdudagi sifatlarga qiyoslash.
4. Matndan otlarni topib yozish.
5. Tub va yasama, sodda va qo'shma ravishlarni tahlil qilish.
6. Infinitiv va o'zbek tilidagi harakat nomini solishtirish.
7. Ergativ kelishigidagi gaplarning konstruksiyalarini tahlil qilish.
8. Turli mayldagi gaplarni semantiq jihatidan taqqoslash.
9. Ergash gaplarni ega va kesim sostaviga ajratib, tahlil qilish.
10. Tus shakkilarini o'zbek tilidagi zamон shakkllariga solishtirish.
11. Tarjima (Badiiy, siyosiy, tarixiy matnni o'qish, yozma yoki og'zaki tarjima qilish; bunda yangi so'zlar lug'ati ham taqdim etiladi)
12. Urdu tilida fe'llarning majhullik nisbati
13. Urdu va o'zbek tillarida fe'l mayllari.
14. Urdu tilida sifatdoshlar.
15. Urdu tilida shart mayli
16. Urdu tilida gumon mayli

Bl+ bosqichni tamomlaganlar uchun:

Morfologiya.

- Ot. Ottarning son va jins kategoriyalari. "Log" ko'plik yasovchi so'z-suffixslari. Kelishik kategoriyasi. Murojaat kelishigining yasalishi. Kelishik ko'rsatkichlari. Qaratqich kelishigi.
- Sifat.* O'zgaruvchi va o'zgartamas sifatlar. Sifat darajalarini. Sifatning qiyosiy va ortirma darajalarini.
- Son.* Sanoq, tartib janlovochi va kasr sonlar. Tartib sonlarning yasalishi. Sonlarning son va jinsda mostashuvli. Ularning gapda o'zarishi. Sonlarning ishlatilishi.

Olmosh. Olmoshning turlari. Kishilik olmoshlar. "Log" ko'plik ko'rsatkichining kishilik olmoshlar bilan ishlatilishi. Kishilik olmoshlarining vostidi o'zagi. Ko'rsatish olmoshlarining ma'nolari va shakllari. So'roq olmoshlarining ma'nolari va ishlatilishi. Kelishiklarda turlanishi. Noaniq olmoshlar va ularning kelishiklari. "Koi" olmoshning kelishiklarda turlanishi. Kishilik olmoshlarining kuchaytirma shakllari.

Fe'l. Infinitiv va uning ishlatilishi. Ravishdosh. Kar va ke shakllari. Fe'lning shaxsda tuslanuvchi shakllari. "Hona" fe'lining hozirgi , o'tgan va kelasi zamon sodda shakllari.Qo'shma fe'llar. Intensiv fe'llar. Qo'shma potensial fe'llar. Qo'shma kompletiv fe'llar. Qo'shma kompletiv fe'llarning shaklan o'timsizligi. Shart va zarurat birikmlari. "Hona", "parna" fe'llari va "chahie" ravishi, "zaruri he", "ki zarurat he" iboralari bilan shart va zarurat birikmlarining yasalishi.Fe'l zamonalari. Mayl (Buyruq mayli. Aniqlik mayli) Bog'ovchilar. Teng, zidlovchi bog'ovchilar.

Yuklamalar. So'roq, tasdiq va inkor yuklamalari. Kuchaytiruvchi yuklamalar.

-Sodda gap sintaksisi. Gap. Gap bo'laklari. Bosh va ikkinchi darajali bo'laklar. Sodda yig'iq va yoyiq gaplar. So'roq gaplar. Gapning bosh bo'laklari: ega va kesim. Gapning uyushiq bo'laklari. Ot-kesimli gap. Fe'l kesimli gap. Gapning ikkinchi darajali bo'laklari. Aniqlovchi. To'ldiruvchi. Hol.

Qo'shma gap sintaksisi. Bog'langan qo'shma gap. Ergash gapli qo'shma gap. Qo'shma gap. Qo'shma gap tarkibiy qismalarining o'zaro bog'janishi.

4. Leksika.

Urdu tilining lug'at boyligi. Tub va o'zlashma so'zlar. Sinonim, omonim va Antonim haqidagi tushunchasi.

5. Stilistika.

Urdu tili stilistikasi haqida umumiy ma'lumot. Fonetika, grammatica va leksikada adabiy va so'zlashuv tili o'tasidagi farqliklar. Hurmat ma'nosida ishlatiladigan iboralar.

6. Matnlar mavzusi:

Kundalik hayoiga oid mavzular: o'qish, uy, oila, ish kuni, shahar, dam olish, ob-havo, tarjimai hol, mehmomi kutib olish, aeroporda, bojxonada, telefon orqali suhbat.

Mamlakatshunoslikka oid mazvular: Hindiston va Pokistonning diqqatga

sazovor joylari haqida umumiy ma'lumotlar.
So'zlarning umumiy soni – 1500-2000 ta.

3-bosqich. Til o'qitishning o'rta bosqichi:

Til o'qitishning o'rta bosqichi 2 kursdan boshlanadi. Bu muddatda talabalar nutq faoliyatini to'rtta ko'rinishi: o'qish, tinglash, gapirish va yozish bo'yicha yetarli ko'nkmalarни shakllantrish uchun zarur bo'lgan grammatika va leksika bo'yicha kompleks bilimlarga ega bo'ladiar.

1. Nutq faoliyatini asosiy turtarini egallash bo'yicha talablar:

Ikkinci bosqichning vazifasi – Urdu tili grammatikasi, leksikasi va stilistikasi bilan chuqurroq tanishish, birinchi bosqichda olingan bilimlarni mustahkamlashdan iborat, jumlalardan:

- Urdu tilidan ona tiliga va ona tilidan Urdu tiliga izchil tarjima qilish;
- Urdu tilidan ona tiliga yozma tarjima qilish;
- Urdu tilidagi matnlarni to'g'ri ohangda ravon va xatosiz o'qish;
- Uncha murakkab bo'lmagan ijtimoiy-siyosiy mazmundagi matnlarni lug'at yordamida ona tilidan o'rganayotgan tilga yozma tarjima qilish.

□ O'qish.

Ovoz chiqarmay o'qib, main mazmunini tushunish, uning komponentlari o'tasidagi bog'iqlikni anglash.

Ikkinci kurs yakunda talabalar Urdu tilidagi tub va o'zlashma so'zlar tarkibi, so'zlashuv tili xususiyatlari hamda notanish so'zлarni taxminiy matolarini aniqlash ko'nkmalariga ega bo'lib, quydagilarni bilishlari kerak:

- Urdu tilidagi matnlarni to'g'ri ohangda ravon va xatosiz o'qish;
- Urdu tilida uncha murakkab bo'lmagan ijtimoiy-siyosiy va badiiy matnlarni mustaqil o'qiy olish.

Matnlar tuzilishi:

– monologik, dialogo-monologik va dialogik tarzda maxsus tuzilgan suyjetli va tafsify matnlari;

– soddalashtirilgan badiiy adabiyot asarlari (soddalashtirish darajasi – asarning asosiy mazmuni sharti);

– nutqning ilmiy uslubi xususiyatlarni inobatga olib umumkasiby fanlar bo'yicha maxsus tuzilgan va soddalashtirilgan matnlar;

Matnlar 20% notanish til birliklarini qamrab olgan bo'lishi kerak. Ushbu holatda:

- ularning ma'nolarini ma'lum bir tayanch tushunchalar orqali (kontekst, mazkur til birikmasining sintaktik vazifasidan kelib chiqib va h.z.) chiqarish;
- birinchi o'qishda ularning ma'nolariga alamniyat bermaslik;
- ularning ma'nolarini lug'at orqali aniqlash vazifalari amalga osdiriladi.

O'qish mahorati va ko'nkmalarini egalashning o'rtacha ko'rsatkichi matnini to'liq, aniq va chuqur tushunish, tovushlarni to'g'ri talaffuz etish, matning mantiqiy tuzilmasini aniqlash darajasidan iborat. O'qish tezligi bir daqiqada 80-90 ta so'z.

O'qish ko'nkma va mahorati shakllanganligi darajasini aniqlash uchun 300-400 so'zdan iborat matnini o'qish taklif etiladi. Matn bilan ishlashta:

V. Kurs ishi bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Kurs ishi mavzuning dolzarbligi va erishilgan natijalarining amaliyotga tabbiqi, uning uslubiy darajasi hamda rasmiylashtirilishiga qarab baholanadi.

Kurs ishini bajarishning muhim bosqichi reja belgilangan savollar yoritilishida o'zaro nazariy va amaliy aloqadorlikni ta'mintashdir. Kurs ishining tarkibiy tuzilishini to'g'ri shakllantrish talabaga uning maqsadi va vazifalarini aniq belgilab olish hamda ko'zlangan natijaga erishish yo'llarini, shuningdek, kurs ishini tayyorlash bosqichlarini ketma-ket bajarishga imkon yaratadi. Kurs ishiningtarkibiy tuzilishimto'g'ri ishlab chiqilishi takabaga izlanisining oldiga qo'yilgan maqsad hamda natijalarini aniq ifodalash, fikrlarni mantiqiy bayon etish uslublari va kurs ishini tayyorlash bosqichlarini ajratish imkonini beradi.

Kurs ishi talabaning salohiyati hamda fan bo'yicha chuqur bilim va amaliy ko'nkmaga egaligini namoyon qiladi. Kurs ishida o'rganiladigan masalalarning nazariy jihatlari, aniqlangan muammolarini, qoyilgan vazifalarini tahsil qilish hamda muammolarni hal etishni ko'zlagan holda reja tuziladi va shu asosida bajariladi.

Kurs ishini himoya qilishga quydagi umumiy talablar qo'yildi:

- muammoni bibliografik tahsil qilish;
- to'plangan materiallarni tanqidiy o'rganish;
- taklif va tavsiyalarini asoslab berish;
- fikri ketma-ketlikda, muayyan izchililikda bayon qilish;
- kurs ishini qo'yilgan talablar bo'yicharasmiy lashtirish.

Kurs ishlarining namunaviy mavzulari

- Urdu tilida murakkab fe'llar.
- Urdu tilida nisbat kategoriyasining ifodalanishi.
- Urdu tilida tus kategoriyasining ifodalanishi.
- Urdu tilida tugal zamонлар.
- Urdu va o'zbek tillarida bog'lovchilar.
- Ingлиз tili so'zлarning urdu tilida ot-kesim tarkibida qo'llanishi.
- Urdu tilida jins kategoriyasining ifodalanishi.
- Urdu tilida ort ko'makchilarining ifodalanishi.
- Urduucha topishmoqlarning lisoniy-uslubiy xususiyatlari.
- Urdu tilida frazeologik sinonimiya.
- Urdu tilida frazeologik omonimiya.

VI. Mustaqil ta'llimi tashkil etishning shakli va mazmuni

Talaba "Urdu tili" fanidan mustaqil ta'llimi tashkil etishda faunning xususiyatlarni hisobga olgan holda quydagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi va joriy nazorat sifatida baholanadi:

Umumiy so'z boyligi hajmi: 5000 ta.

IV. Analiy mashg'ulotlar bo'yicha uslubiy ko'rsatma va tavsiyalar

Analiy mashg'ulotlari tashkil etish yuzasidan kafedra tomonidan ko'rsatma va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Unda talabalar asosiy ma'ruba mavzulari bo'yicha olgan bilim va ko'nkmalarni amaliy masalalar, keyslar orqali yanada boyitadilar. Shuningdek, darslik va o'quv qo'llanmalar asosida talabalar bilimlarini mustahkamlashtiga erishish, tarqatma materiallardan foydalanish, ilmiy maqolalar va tezislarni chop etish orqali talabalar bilimni oshirish, mavzular bo'yicha taqdimotlar va ko'rgazmali qurollar tayorlash va boshqalar tavsya etildi.

• Pokistonning poytaxti.

- O'zbekiston va Pokistomning milliy bayramlari
- Pokiston xalqlarining rasm-rasm va marosimlari.
- Pokistonning adabiyyoti va san'ati.
- O'zbekiston va Pokiston o'tasidagi aloqalar tarixi.
- O'zbekistonning boshqa mamlakatlardan madaniy va iqtisodiy aloqalari.
- Pochta, telegraf, telefon.
- Zamonaliv tehnologiyalarning kundalik hayotdagi ahamiyati.
- O'zbekiston va Pokistonning xalq maorifi.
- O'zbekistonning ichki va tashqi siyosati.
- Tarjima. Ijtimoiy-siyosiy, ilmiy matnlar
- Tarjima. Epistolalar uslub
- Tarjima. Matbuot tili
- Tarjima. Ijtimoiy-siyosiy, ilmiy matnlar
- Tarjima. Rasmiy uslub
- Bizning institut. Bizning fakul'tet.
- Buyuk jug'rofif kashfiyot.
- Hayvonot olami. Hayvonot bog'ida.
- Hindiston maorif tizimi.
- Koinotning zabit etilishi.
- Matbuot anjumanasi.
- Mening ish kunimi.
- Shahar bo'ylab sayr. Poezdda sayohat. Samolyotda sayohat.
- Shahar. Vatanimiz poytaxti.
- Sport. Sport musobaqalari.
- Taniqli kishilar hayoti.
- Transport.
- Vrach huzurida.

- Xarid, magazinga, bozorda.
- Xonardon, yotoqxona, xonardon jihozlari.
- Yil fasllari. Kalendar. Ob-havo.

matnni o'qish, uni gapirib berish, savollarga javob berish kirdi. Matn bilan ishlash vaqtiga matn mazmunini tushunish uchun zarur bo'lgan notanish so'zlarini lug'atdan topish vaqt ham kirdi.

♦ Tinglash:

monologik, dialogo-monologik va dialogik tarzda bildirilgan og'zaki mulohazalarning umumiy ma'nosini hamda ular tarkibidagi iboralarining o'zar bog'liqlik holatlarini eshitib tushunish. Eshittiriladigan matnlar xususiyati:
–monologik, dialogo-monologik va dialogik tarzda tuzilgan syujetli yoki tafsifiy xarakterdagi maxsus tuzilgan matnlar;
–soddalashirilgan badiy adabiyyot asarlari (soddalashirish darajasi – asanning asosiy mazmuni sharhi);
– nutqning ilmiy uslubi xususiyatlarini inobtaga olib, umumkasbiy fanlar bo'yicha maxsus tuzilgan va soddalashirilgan matnlar;

Matnlar 5%gacha notanish til birliklarini qamrab olegan bo'lishi kerak, ularning ma'nolarini ma'lum bir tayanch tushunchalar orqali chiqarish yoki ularning ma'nolariga ahamiyat bermaslik (matning asosiy mazmunini ayrib berishga xalaqit bermasa) mumkin bo'ladi.
Eshittirayotgan nutqning tezligi matn xususiyatidan kelib chiqib bir daqiqada 50-60 so'zdan iborat bo'lishi kerak. Bu bosqichda matnni ikki marta eshitishga ruxsat berilladi.

Tinglash mahorati va ko'nkmalarini egallashning o'rtacha ko'rsatkichi matnni to'liq, aniq va chuquur tushunishdan iborat.

♦ Tinglash ko'nkmalarining shakllanganlik darajasini aniqlash uchun:

1. bevosita muloqot orqali beriladigan matn (hajmi 1-1,5 bet);
2. radio yoki fonyozuv orqali eshitiladigan matn (hajmi 0,5 bet) tanlanadi.

Talabalarning audiomatnlar mazmununini tushunganligi matnni gapirib berish, savoljavob qilish orqali aniqlanadi.

♦ Gapirish:

Monologik mutq:

O'qish va tinglash uchun maxsus tanlangan matnlarni o'qib yoki eshitib, uning mazmuni va asosiy g'oyalarini ona tili va so'ngra Urdu tilida so'zlab berish kerak.

Talaba o'tilgan mavzular bo'yicha o'z mulohazalarini mustaqil bayon eta olishi; kundadik hayot hamda ijtimoiy-siyosiy mavzularda qisqa axborotlar tayyorlashi; matn stilistikasini aniq bilishi, o'tilgan mavzular doirasida tilning adabiy hamda og'zaki shakkllarida fikrlar bildira olishi kerak.

Monologik nutq ko'nkmalarini va mahoratiga ega ekanligining ob'ektiv ko'rsatkichi:

- 1) *matn mazmunini gapirib berishda*: matn mazmuniga mosligi, uning mazmuniti to'liq ayrib berish yoki berilgan savollarga matndagi turg'un birliklari qo'llagan holda javob berish; matn g'oyasini aynan shakllantirib berish; manтиqiy bayon etish; til me'yorlariga mos kelish, nutq tezligi.
- 2) *mavzu bo'yicha shaxsiy axborotini tayyorlashda*: axborotning mavzuga

mosligi; mavzuni to'liq yoritib berishi; mulohazalarining biron bir maqsadga yo'natirilganligi;

3) axborotning maniqiy tarkibi, til vositalardan erkin foydalanish darajasi va undan aynan foydalanish; til me'yorlariga mos kelishi; nutq tezligi.

Dialogik muq

Dialogning turli variantlardan (surishtiriladigan dialog, fikr yoki taassurotlar bilan almashish bo'yicha dialog, dialog-suhbat) foydalangan holda o'quv va kundalik hayot mavzulariga oid suhbatlarda ishtirot etish.

Dialogik nutq ko'nikmalarini va mahoratini qoniqarli egallaganlik darajasi: talabaning nutqi berilgan mavzuga mos bo'lishi, dialogdan qo'yilgan maqsadga erishishi, dialogda maniqiy bog'liqlik mayjudligi, suhbadoshini tushunish darajasi, muloqotda ahamiyatga ega bo'imagan til xususiyatlariga xos xatoliklarga yo'l qo'yilishi, nutq tezligi.

Talabalarning ushu bosqichdagi nutqiy tezligi bir daqiqada 40-45 so'zdan iborat.

Gapirishning ko'nikma va mahorati shakllanganligini aniqlash darajasi: o'qilgan yoki eshitigan matnni gapirib berish; savollarga javob berishda matning umumiy mazmunidan kelib chiqib, uning ayrim bo'laklarining asosiy mazmunini aylib berish; yil davomida o'tilgan mavzular yordamida o'zining axborotini tayyorlash (axborot hajmi: 200-300 ta so'z).

♂ Yozuv

O'qish yoki eshitish uchun mo'ljallangan matnni o'qib yoki eshitib, uning xususiyatidan kelib chiqgan holda yozma reja yoki konsept tuzish.

O'qish yoki eshitish uchun mo'ljallangan matnni o'qib yoki eshitib, uning xususiyatidan kelib chiqgan holda uni yozma bayon etish.

Tanish mavzu bo'yicha hikoya yozish.

Yozuv bo'yicha yetarli darajada ko'nikma va mahorat shakllanganligini aniqlash belgisi:

1. *reja* (konsept) *nizishda*: reja bandlarining matn mazmuniga mosligi; konseptda matning asosiy mazmunini ochib bergenligi; reja bandari, matndagi asosiy holatlarni to'g'ri shakkantirish;

2. *mazmuni bayon etishda*: bayonning matn mazmuniga mosligi; matning asosiy mazmunini to'liq bayon etish; ushu bosqichda Urdu tiliko'nikmalaridan mustaqil foydalanish; til tizimi va me'yorlariga riyo qilish;

3. *tamish mavzu bo'yicha hikoya yozish*: talaba mulohazalarining mavzuga mosligi; mavzuning to'liq yoritilishi; mulohazalarda aniq maniqiy tizimning mavjudligi; til materiallaridan erkin foydalanish darajasi; hikoyada keltirilgan til vositalarining til me'yorlariga mos kelishi.

Yozuv ko'nikma va mahoratiga erishganlik darajasi matn bo'yicha reja (konsept) tuzish, matnni yoddan yozib berish, tanish mavzu bo'yicha hikoya murakkab shakllari. Taqlid so'zlar va ularning turlari. Ravishdoshining

va so'zlashuv tiliga xos uslublar, stilistik sinonimiya.

Urdu tilidagi frazeologik birlıklarining asosiy turlari: frazeologizmlar, frazeologizm-gaplari, maql va matallari. So'zlashuv, matbuot, rasmiy hujatlar va epistolalar (maktablarga xos) uslubdegisi ayrim nutq qoliplari.

Urdu tilining turdosh tillar bilan asosiy fonetik tafovutlari: fonotizm va fonemalarning fonetik ishlatalishidagi tafovutlar, fonemalarning o'xshashligininining umumiy va xususiy qonuniyatları.

Urdu tilining turdosh tillar bilan asosiy grammamatik (morphologik va sintaktik) tafovutlari: morfologik shakkilar va sintaktik tarkibotlar, ularning mavjudligi yoki yo'qilgining til xususiyatiga ta'siri

3. Matnlar

Urdu xalqning maishiy hayoti, madaniyati va urf-odatlari. Urdu mamlakatning asosiy shaharlari va viloyatlari haqida ma'lumot.

Badiiy adabiyot va folklor: Urdu tili mamlakatlaridagi hozirgi zamон yozuvchilarining o'rtacha qiyinchilikdagi hikoyalar, so'zlashuv tili uslubidagi folkloriga oid prozaik matnlari; Urdu tili mamlakatlarini yozuvchilarining qiyin bo'imagan prozaik asarlari.

So'zlarining umumiy hajmi – 4000 ta. 4 kurs yakunida talaba:

- erkin va tanish mavzularda frab tilida muloqot olib borish;

- ikki tomonlarma tarjima qila olish (sinxron tarjima)

- Urdu tilida siyosiy, iqtisodiy va madaniy mavzularda doklad qilish;

- matbuot xabarlarini ona tilidan Urdu tiliga tarjima qilish;

- Urdu tilidagi zamonaivy badiiy adabiyot asarlarni mustaqil o'qish;

- Urdu tilining so'zlashuv til elementlari mavjud o'rtacha qiyinlikdagi matnlarni o'qish va tajima qilish;

- Urdu tilining so'zlashuv til elementlari mavjud adabiy tildagi og'zaki nutqni tushunish;

- Urdu tili egalari bilan suhab olib borish malakalariga ega bo'lishi kerak.

2. Nazariy qism

Urdu tili amally grammatikasi, leksikasi, semantikasi va stilistikasi bo'yicha barcha ma'lumotlarni umumlashtirish va qaytarish;

Urdu tili so'z boyligining boshqa tillar bilan leksik tafovutlari;

Urdu tili so'zlashuv tilining ayrim fonetik va grammamatik xususiyatlari.

3. Matnlarning

Urdu xalqlarning maishiy hayoti, madaniyati va urf-odatlari. Urdu mamlakatlarida va O'zbekistonda ro'y berayotgan siyosiy voqealar sharti.

Badiiy adabiyot va folklor: Urdu mamlakat adiblarining prozaik va dramaturgik asarlari, Urdu tilidagi so'zlashuv til uslubidagi folklor matnlari.

<p>uchun o'qilgan matnni asosiy g'oyasini ajratib, uni isbotlab, qisqacha gapirib berish; matnida ko'tarilgan muammolar hamda yil davomida o'tilgan mavzular bo'yicha dialog-monolog tarzida bayon etish (bayon hajmi 300-400 ta so'z).</p> <p>❖ Yozuv.</p> <p>Mutaxassislik yoki umumgumanitar sikkidagi fanlar bo'yicha o'quv ma'ruzasini eshitib, yozsa olish (konsept qilish).</p> <p>Mutaxassislik yoki ijtimoiy-siyosiy xarakterdagi matnlar uchun sodda va murakkab reja tuzish, shuningdek, qisqa va mukammal konsept yoza olish;</p> <p>O'tilgan mavzu bo'yicha yozma bayon tuzish yoki o'qilgan yoki eshitilgan matnni tahlii qilish, baholash, xulosalar berish;</p> <p>Yozuv ko'nikma va mahoratini egallaganligining ob'ektiv ko'rsatkichi:</p> <ol style="list-style-type: none"> <i>o'quv ma'ruzasini konsept qilishda:</i> konseptning ma'ruzaning asosiy mazmuniga mos kelishi; konseptida ma'ruzaning asosiy mazmumining aks egaerligi; bayonning manтиqiyligi, til me'yordariga mos kelishi; <i>reja tuzishda:</i> kichik mavzularning izchil va o'zaro bog'liqligining rejada aynan aks etishi; <p>V) <i>yozma matnni konsept qilishda:</i> reja bandari bilan konsept bo'limlarining mos kelishi; umumiy va xususiy holatlarning namoyon etilganligi; matnni siqishtirishning turli vositalarini qo'llash; so'z va iboralarni boshqa obrazzi so'zlar bilan ifodalash, ayrim so'zlarни qisqartirib yozishning grammatik va leksik usulularini qo'llash orqali matndegi muhim xabarlarini umunlashtirish; bayonning manтиqiyligi va o'zaro bog'liqligi; til me'yordariga mos kelishi; to'lq konsept yozishda birlanchi matnni ½ hajmga qisqartirish;</p> <p>g) <i>shaxsiy axborotini tuzishda:</i> mavzuga mosligi; mavzuning to'lq ochib berilganligi; shaxsiy fikrini ifodalashda namoyon bo'ladigan maqsadga yo'naltirilganligi; bayonning semantik tuzilishi, yozma muloqot shartlariga mos keluvchi leksik-grammatik vositalardan foydalanganlik.</p> <p>Yozuv ko'nikma va mahoratining shakllanganligini aniqlash uchun: o'qituvchi tomonidan mutaxassislik yoki umungumanitar mavzularda o'qilgan ma'ruzalarni yozish; ma'ruza maini tarkibida 3% notanish so'zlarning mayjud bo'lishi, matn hajmi 2-3 bet, eshitirish tezligi bir daqiqada 50 ta so'z, eshitirish darajasi bir marotaba.</p> <p>Sodda va murakkab reja tuzish; mutaxassislik yoki ijtimoiy-siyosiy xarakterdagi bosma matnning qisqa va to'lq konsepti; matn tarkibida 5%gacha notanish so'zlar bo'lishi; mutaxassislik bo'yicha matn hajmi 2-3 bet, ijtimoiy-siyosiy matn hajmi 3-4 bet. Berilgan mavzu bo'yicha bayon (insho) yozish 2-3 bet.</p>
<p>2. Nazariy qism.</p> <p>Urdu tili grammatiskasining barcha bo'limlari haqidagi ma'lumotlarni bir tizimga keltirish. Sodda gap sintaksi. Qo'shma gap sintaksi. Qo'shma gap turlari. Bog'langan va ergashgan qo'shma gaplar. Payt ergash gaplar. O'rinn ergash gaplar. Sabab ergash gaplar Maqsad ergash gaplar, Chog'ishtirma ergash gaplar.</p> <p>Urdu tili leksikasini stillistik differensialash: xolis, kitobiy, og'zaki</p>

murakkab turlari.

Leksika/

Urdu tilida so'zlarning yasalishi haqida umumiy tushunsha. So'z yasash usullari. Urdu tilining etimologik jihatdan turlari.. Boshqa tillardan o'zlashgan so'zlar Agglutinatiysiya, Kalkalah va Gibridlik usullari.Morfologik usullar bilan so'zlarning yasalishi. Ot va sıfat yasoveli suffiksler. Ravish yasovchi suffiksler. Arab va fors tillaridan kirgan o'zlashirma suffiksler.

Stilistika

So'zlashuv tildagi grammatick usulularning adabiy tildan farqlanishi. Ot, sıfat, fe'llarning stilistik maqbul shakllarini tanlash; so'zlashuv til sintaksisining ayrim xususiyatlari.

So'zlarning stilistik tabaqalanishi; stilistik sinonimlar, barcha tanish leksikaning stilistik xarakteristikasi.

3. Matnlar

Mamlakatshunoslik va ijtimoiy siyosiy mavzular: tabiiy geografiya, aholi, ma'muriy bo'llimlar; o'rganiyatotgan mamlakatning tabiiy boyliklari va iqtisodiyoti; o'rganiyatotgan mamlakatning qisqacha tarixi; O'zbekiston va o'rganiyatotgan mamlakatda ro'y berayotgan kundalilik voqe'a-hodisalar. Kundalik hayotga oid mavzular: kiyim-kechak, bozor va xarid; transport, tibbiy xizmat.

Badiiy adabiyot va folklor. Hindiston va Pokiston yozuvchilarining kichik hajmdagi hikoyalari, ertak va masallar.

So'zlarning umumiy hajmi: 3000 ta.

4-bo'sqich. Yuqori (yakuniy) bosqich.

Til o'qitishning yuqori bosqichi 3 kursda boshlanib, 4-kursda davom etiriladi.

1. Talablar

Til o'rganishning uchinchı yilda qo'yillardigan maqsad grammatika, leksika va, ayniqsa, Urdu tili stilistikasi hisoblanadi. Shuningdek, ushbu bosqichda Urdu tili boshqa tillar bilan qiyoslanib, uning o'ziga xos xususiyatlari aniqlanadi.

□ O'qish.

Oyoz chiqarmay o'qish orqali matning umumiy mazmuni ("tanishuv o'qish" yoki "umumiy mazmuni qamrab oluvchi o'qish" elementlari) yoki uning ayrim bo'laklari, ayrim holtat va vaziyatlar hamda ular orasidagi munosabatlari ("o'rganib o'qish" elementlari) tushuna olishi; zamonaviy yozuvchilarning badiiy asarlari; urcha katta bo'lmagan adabiy matnlarni Urdu tilida o'qish va taxminan mazmuniini tushunish.

Matnlar xususiyati:

- mamlakatshunoslik mavzusiga oid tavsiyy va hikoya uslubidagi soddalashtirilgan matnlar;
- o'quv badiiy matnlar (soddalashtirish darajasi: o'rtacha);
- Mutaxassislikka oid handa ijtimoiy siyosiy xarakterdagi

soddalashirilgan va maxsus tanlab olinib, soddalashirilnagan matnlari (ilmiy ommabop, umumkasibiy va ixtisoslik fanlari bo'yicha ilmiy matnlari).

Matnlarda 10%gacha notanish til biriklari bo'yadi. Ushbu holatda:

- ularning ma'holarini tayanch so'z va iboralar (kontekst, mazkur til birikmasining sintaktik vazifasi) orqali aniqlash;
- matn o'qiyotganda ularning ma'nosiga ahamiyat bermaslik;
- ma'holarini lug'at yordamida aniqlamay, o'qilayotgan matn maznumuni tushunmaslik vaziyatlarini yuzaga keladi.

O'qish ko'nikmalariga qoniqarli ega bo'lganlikning ko'rsatkichi: matn maznumuni to'liq, aniq va chuqur tushunish; matning tashkiliy maznumiy tuzilishini aynan tushunganligi; o'qish tezligi.

"o'rganib o'qish" bosqichida matn o'qish tezligi bir daqiqada 50-60 ta so'z. Tanihib o'qish uchun matn o'qish tezligini aniqlashda, notanish so'zlarni lug'atdan qidirib topish vaqtin ham kiradi (1 ta so'zga 1 daqiqqa hisobidan).

O'qish mahorati va ko'nikmalar shakllanganligini aniqlash uchun mutaxassislikka oid, ijtimoiy siyosiy xarakterdagi, shu jumladan, gazeta materiallari, badiiy matnlari, mamlakatshunoslikka oid matnlari tavsiya etiladi. Matn hajmi va o'qish muddati matn xususiyati, uni chuqur anglab yetishga qURdu belgilanadi (1 betdan 3-4 begacha).

◆ Tinglash.

Monologik, dialogo-monologik va dialogik tarzda bildirilgan og'zaki mulohazalarining umumiy ma'nosini hamda ular tarkibidagi iboralarining o'zaro bog'liqlik holatlarni eshitib tushunish; uncha qiyin bo'lmagan Urdu tilining adabiy shaklidagi matnlarni tushunish.

Eshittiriladigan matnlarni xususiyati:

1. mutaxassislik yoki ijtimoiy-siyosiy xarakterdagi tavsifiy ifodaning elementlarini qamrab olgan tushuntirish uslubidagi matn-monolog;
2. mamlakatshunoslikka oid soddalashirilgan matn-xabarlar;
3. o'quv badiiy matnlari;
4. radio-matnlari.

Matnlar 5% notanish til vositalarini qamrab olgan bo'lishi, bir tomonidan, ular matning umumiy maznumuni tushunishga xalaqt bermasligi, ikkinchi tomonidan, ularning maznumuni tayanch so'z va iboralar orqali bilib olish imkonini yaratishi kerak.

Matning xususiyati va uni tushunish uchun qo'yilayotgan talabga ko'ra tinglanayotgan matning tezligi bir daqiqada 60-80 ta so'z bo'lishi mumkin. Mat bir martoba eshittilirdi.

Tinglash bosqichini qoniqarli egallaganlik darajasi matnni to'liq, aniq va chuqur tushunganligi bilan belgilanadi.

Tinglash bosqichi ko'nikmalar va mahoratini egallaganlik darajasi:

- 1) mutaxassislikka oid yoki umumgumanitar fanlar bo'yicha dars ma'ruzasi tayorlash (hajmi - 2-3 bet);
- 2) radio yoki fono yozuv orqali eshittiladigan matn (hajmi - 0,5 - 1 bet).

Ma'ruzachi tomonidan dars ma'ruzasining umumiy mazmuni bo'yicha qilinadigan savol-javoblar yoki yozilgan konsept orqali matnni tushunganligi

darajasi aniqlanadi.

◆ Gapirish.

Monologik mutq.

3 kurs yakunida talaba, xorijiy so'zlashuv tilining adabiy tilidan grammatic va leksik farqli tomonlari, belgilangan vaziyatda zarur nutq usubini qo'llash ko'nikmasiga ega bo'lishi, shuningdek, mazkur tilning qardosh tillaridan farqli tomonlari haqida tasavvurga ega bo'lgan holda:

- belgilangan mavzu bo'yicha Urdu tilida axborot berishi yoki doklad qilishi;
- o'tilgan mavzular bo'yicha og'zaki tarjima qilishi;
- OAV matnlarini lug'at yordamida ona tilidan Urdu tiliga yoki Urdu tilidan ona tiliga tarjima qilishi;

- Urdu tilida o'qigan yoki eshitgan matnnini ona tilida yozma va og'zaki bayon qilishi;

- ona tilida o'qigan matnni Urdu tilida og'zaki bayon etish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

Shuningdek, o'qish yoki eshitish uchun tayyorlangan matnni maznumuni gapirib berishi; mazkur matnni tahlii qilishi, baho berishi, xulosalar chiqarishi va o'z mulohazalarini bayon eta olishi kerak.

Monologik nutq ko'nikma va mahoratini qoniqarli egallaganlik darajasi:

- a) *mutaxassislikka oid matn yoki publisistik ushubdag'i matnni ifoda etishda*: talabanning nutqiy bayonining matn maznumiga mos kelishi; matning asosiy maznumuni to'liq bayon etishi; bayonning mantiqiyligi va o'zaro bog'liqligi; til me'yorlariga mos kelishi; nutq tezligi;
- b) *badiiy matnlarni talqin etishda*: matn g'oyasiga o'z munosabatini bildirish; matn qahramonlari, hodisalari va g'oyasiga mos kelishi; nutq tezligi;

v) *matn bo'yicha o'z axborotini tayyorlash*: mavzuni to'liq bayon etish; axborot berishda o'zining shaxsiy fikri orqali maqsadga yo'naltira olishi; axborotning mantiqiy tuzilganligi, til materiallariidan erkin foydalanish va uni ayman ishlata olishi; til me'yorlariga mos kelishi, nutq tezligi.

Dialogik nutq.

Maishiy hayot, mamlakatshunoslik, ijtimoiy-siyosiy va ilmiy mavzularda dialogning turli shakllaridan foydalaniib, ishtirot eta olish (dialog savol-javob, dialog-fikr, taassurot almashish, dialog-suhbat):

- maishiy hayot, ijtimoiy-siyosiy xarakterdagi berilgan mavzu bo'yicha Urdu tilida mukammal suhbat olib borish;
- til sohibari bilan oddiy mavzularda suhbat olib borish.

Dialogik nutq ko'nikmalar va mahoratini qoniqarli egallaganligining ob'ektiv ko'rsatkichi: taaba nutq muomalasining berilgan vaziyatga mos kelishi; dialog maqsadiga erishish, dialog turiga qURdu, dialog olib borishning turli usublaridan foydalana olishi; ahamiyatiga ega bo'lmagan tilga xos kommunikativ xatolarning yo'qligi, nutq tezligi.

Talabalarning ushbu ta'lim bosqichidagi nutq tezligi bir daqiqada 50-60 ta so'z. Gapirish ko'nikmalar va mahorati shakllanganlik darajasini aniqlash